

נשיא המדינה שבוי בידין של שר-המישפטים בכל הנוגע לחנינות, אינו רוצה ואינו יכול להעתר לתחינות נשות האסירים וילדיהם המבקשים חנינה

ה וקייסור: נשיא המדינה (תשכ"ד, 1964) קובע בסעיף 11 ב': „לנשיא המדינה נתונה הסמכות לחון עבריינים ולהקל בעונשים על-ידי הפחתתם או המרתם.”

13 מילים יבשות אלה של החוק מהוות פתח תיקוה לאלפי אסירים ולעשרות אלפי בני-מישפחותיהם. ליתר דיוק, בשנה הר אחרונה היה פסוק זה קרן התיקוה היחידה ל-1800 אסירים שהגישו בקשות חנינה לנשיא. אולם רק מעטים מהם יודעים שהחלטה אם להעניק להם חנינה או להקל בעונשם אינה של הנשיא, אלא של האיש העומד בראש המנגנון שהכניס אותם לכלא — שר-המישפטים.

כאשר מגיע ללישכת נשיא-המדינה בר ירושלים מיכתב שבו בקשת חנינה, מעביר רה פקידת הדואר את המיכתב ישירות לאביבה גיתאי, האחראית על מחלקת ה-חנינות בלישכה. מזכירתה של גיתאי שר-לחת מייד טופס סטנדרטי למבקש החנינה, שבו היא מודיעה לו שבקשתו התי-קבלה ונמצאת בטיפול.

רעיונות המנכ"ל

יכתב זה אינו מגיע לידין של ה-נשיא. הוא מועבר למחלקת החנינות במשרד-המישפטים. בראש מחלקה זו ער פקיד קשיש בשם משה ברודיא, אך הוא למעשה אינו מנהל אותה כלל. סגניתו של ברודיא, ימימה גבאי, היא המחליטה בסופו של דבר אם להעניק את החנינה למבקש. ימימה גבאי מעיינת בתיק-המישפט של מבקש החנינה, ואז ממליצה לפני שר-המישפטים אם להעתר לבקשת החנינה או לא.

מתוך 1800 הבקשות שהוגשו השנה, פחות מ-200 נענו בתשובה חיובית חל-קית. היתר נידחו. השנה לא הוענקה אף חנינה מלאה אחת. מיספר החנינות המלאות שניתנו מאז קום המדינה יכול להמנות על אצי-

נשיא חותמת גומי

צחון שלו — שיכנוע בית-המישפט להכי-ניס את האסיר לכלא. כדי להמחיש את האבסורד אפשר לציין שימימה גבאי היא רעייתו של מנכ"ל משרד-המישפטים.

משה גבאי, בקשת החנינה עם התיקיהמישפטי מוע-ברת עם המלצת גברת גבאי לשר-המיש-פטים, משה ניסים. לא ידוע אפילו על מיקרה אחד, בתקופת כהונתו של שר-המישפטים הנוכחי, שהוא פעל בניגוד לדעתה של גבאי. פקידי משרד-המיש-פטים טוענים שהשר עובר בקפדנות רבה על כל בקשות החנינה ועל תיקיהמישפט

בעות יד אחת. מה שנקרא חנינה הוא, לאמיתו של דבר, הפחתת העונש, בדרך-כלל בכמה חודשים לפני שיחרורו של האסיר.

האבסורד בהליך כולו הוא שמיש-רדיהמישפטים, שאילו שייכת פרקי-ליטות המדינה, הוא הקובע אם למבקש החנינה תהיה חנינה או לא. אותו גוף, שהגיש את כתבי-האישום נגד האסיר, ש-לחם במלביית המיקרים מילחמה קשה, כאילו אישית, נגד האסיר בבית-המיש-פט ודאג שאותו אסיר ייכנס לכלא, הוא זה שקובע אם להקטין את גודל הני-

של כל המבקשים. נראה שטענה זו אינה נכונה, אדם אחד אינו יכול, גם אם יער-סוק בכך במשך היום כולו, כל ימות השנה, לקרוא את כל התיקים-המישפטיים של מבקשי החנינות.

גם לימימה גבאי יש עוזרים ומזכירות, ולשר-המישפטים יש תפקידים רבים את-רים בנוסף להמלצה על חנינות. אחרי שהוא עובר או לא עובר על התיק, ומעיין בהמלצת גבאי, ממליץ שר-המישפטים את המלצתו לפני נשיא-המדי-נה. התיקיהמישפטי, עם בקשת החנינה של האסיר או של בני-מישפחתו ועם המ-לצת שר-המישפטים, חוזר ללישכת נשיא-המדינה, שם הוא מונח על שולחנו של הנשיא. הנשיא מעלעל בחומר וקובע את החלטתו.

עד היום היתה החלטת הנשיא תואמת במדויק את המלצת שר-המישפטים. חוץ מהמיקרים, שבהם גילה נשיא-המדינה ש-אירעה תקלה במשרד-המישפטים, תקלה כזו קורית כאשר שני אסירים שנדונו באותו תיק מגישים, בנפרד, בקשות חני-נה. אם ימימה גבאי לא מבחינה שלפניה אותו עניין, היא יכולה להמליץ על חני-נה לאחד, ולדחות את בקשתו של השני. גם אז לא מחליט הנשיא לשנות את המ-לצת שר-המישפטים ונותן חנינה לאסיר שלגביו לא ניתנה המלצה. הוא שולח את התיק בחזרה לשר-המישפטים ומצביע על הסתירה, ומבקש משר-המישפטים לשקול שוב את המלצתו. רק אם שר-המישפטים קובע שאכן אירעה טעות ומשנה את המלצתו, חותם הנשיא על חנינה, או על הקטנת העונש, גם לאסיר השני.

עוד לא אירע מיקרה, שבו פעל נשיא המדינה בניגוד להמלצת שר-המישפטים, אולם גם אם הוא יגלה לפתע עצמאות ויפעל על-יפי הסמכויות שהעניק לו ה-חוק, הוא צפוי להיתקל במיכשול. סעיף 12 בחוק נשיא-המדינה, המופיע מייד אח-רי הסעיף המקנה לנשיא את הזכות לחון אסירים, קובע: „חתימתו של נשיא המדי-נה על מיסמך רשמי טעונה חתימת קיום של ראש-הממשלה או של שר אחר